

යාපහුව පිට දිය අගලේ නිර්මාණ තාක්ෂණය, එහි ක්‍රියාකාරීත්වය සහ ඒ සඳහා හුම්

උපයෝගීතාව යොදා ගත් ආකාරය පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

තිළිණ පල්ලේතුන්න

පර්යේෂණ නිලධාරී, යාපහුව ව්‍යාපෘතිය, මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදල

Email : thilinabuddi@gmail.com

හැඳින්වීම

මධ්‍යකාලීන ශ්‍රී ලංකාවේ අගනගරයක් වශයෙන් වැදගත් වන යාපහුව රාජධානිය ශ්‍රී ලාංකේය ප්‍රධාන රාජධානි නාමාවලියේ හතරවන ස්ථානය හිමි කර ගන්නා බව අප කවුරුත් දන්නා කරුණකි. ශ්‍රී ලංකාවේ ඓතිහාසික පසුබිම තුළ යාපහුව හා තදාසන්න කලාපය ඉස්මතුවී පෙනෙනුයේ පොළොන්නරු රාජධානිය බිඳවැටීමෙන් අනතුරුව උදාවන සංක්‍රාන්තික අවධියේදී ය. යාපහුව රාජධානියක් වශයෙන් ගොඩනැගීමට ප්‍රථමයෙන් ඓතිහාසික යුගයේ මුල් කාලසීමාව, පූර්ව ඓතිහාසික යුගය හා ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයේදී ද වැදගත් ප්‍රදේශයක් වශයෙන් හිඳුනා ගත හැකි සාධක යාපහුව ව්‍යාපෘතිය මෙතෙක් සිදුකර ඇති ගවේෂණ හා කැණීම් තුළින් අනාවරණය කරගෙන ඇත. ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයේ සිට ක්‍රි.ව 13 වන සියවස දක්වා ක්‍රමිකව සංවර්ධනය වී නැවත පරිහානියට පත්වූ යාපහුව හා අවට කලාපය ශ්‍රී ලංකාවේ සමාජ සංස්කෘතික හා දේශපාලනික ඉතිහාසය පිළිබඳව අධ්‍යයනය කිරීමේදී ඉතා වැදගත්වේ. යාපහුව පුරාස්ථානය හා තදාසන්න ප්‍රදේශය පිළිබඳ ඉපැරණිම පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක ප්‍රාග් ඓතිහාසික සමය දක්වා දිවේ. සුභ ඇමති, හතරවන විජයබාහු රජු සහ පළමුවන භුවනෙකබාහු රජු ආදීන් විසින් කලින් කල යාපහු පර්වත මස්තකය සහ එය පාමුල බිම් ප්‍රදේශයේ රජමාළිගා ආදී ගොඩනැගිලි ද, එය වටා ඉදි කළ පිටත හා ඇතුලත දිය වූ බව මහාවංසය දක්වයි.

මේ වන විට යාපහුව රාජධානියට අයත් පිටත දිය අගලේ කැණීම් කටයුතු සිදු වෙමින්

පවතින අතර ඉන් දිය අගල නිර්මාණය කරන ලද තාක්ෂණය හා එහි ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳ සුවිශේෂී තොරතුරු අනාවරණය කර ගැනීමට හැකි යාව ලැබී ඇත. පිටත දිය අගල දිගින් කි.මී. 1 කින් පමණ දුරකින් යුක්ත වන අතර පර්වතයේ දකුණු දිශානුගතව අශ්ව ලාඛමක හැඩයට සමාන හැඩයකින් යුක්තව මෙය ඉදි කර ඇත. පර්වතය අනෙක් දිශාවන් හි දී තද බැවුම් ස්වරූපයක් ගැනීම හේතුවෙන් දිය අගල පර්වතය වටා ඉදි කිරීමට අවශ්‍ය වී නොමැති බව අවබෝධ කර ගත හැකි ය. දිය අගල මාතෘ පාෂාණය (Bed Rock) තෙක් හාරා පස් ඉවත් කර එක් පසෙකින් පමණක් ගල් අතුරා ඉදි කර ඇති අතර අනෙක් පසින් දිරාපත් වෙමින් පවතින මාතෘ පාෂාණ කොටස් (Withering Bed Rock) අතුරා තද කර ඇති බව අනාවරණය කර ගැනීමට හැකියාව ලැබිණි. ගල් අතුරා ඇති ඉවුරේ සිදු කරන ලද පර්යේෂණ කැණීමක දී සුවිශේෂී ඉදි කිරීම් තාක්ෂණික ක්‍රමවේදයක් අනාවරණය කර ගැනීමට හැකියාව ලැබුණි. ඒ අනුව මැටි වර්ග කිහිපයක් එක් කර සාදන ලද බදාමයක් වියලීමට පෙර ඒ මත කළු ගල් එහි ඔබ්බවා වියලීමට සලස්වා ඉතා ශක්තිමත් ආකාරයට බැම්ම සැදීම සිදු කර ඇත.

දිය අගලේ ගැඹුරින් වැඩි ස්ථානය මීටර් 8 ක් පමණ වන අතර පළලින් වැඩිම ස්ථානය මීටර් 25 ක් පමණ වේ. හුමියේ පිහිටීම අනුව ගැඹුර හා පළල වෙනස් වී ඇති බව පෙනී යන්නකි. දිය අගල සඳහා ජලය ලබා ගැනීම ක්‍රමවේදයන් කිහිපයකට සිදු කර ඇති බව අවබෝධ කර ගැනීමට හැකි ය. වර්ෂා ජලය

හා අසල පිහිටි කෘත්‍රීම වාරි පද්ධතිය භාවිතා කරමින් දිය අගල සඳහා ජලය ලබා ගැනීම සිදු කර ඇත. එහි දී ඊශාන දිග මෝසම සක්‍රීය වීමත් සමග ඇද හැලෙන අධික වර්ෂා ජලය රැස් කිරීම සඳහා දිය අගලට පිටතින් ප්‍රමාණයෙන් කුඩා අගලක් නිර්මාණය කර ඇති අතර එයට රැස්වන ජලය ලබා ගැනීම සඳහා එක් ස්ථානයක දී පිට දිය අගලට සම්බන්ධ කර ඇත. පිට දිය අගලට ඉතා ආසන්නයෙන් දැනට ක්‍රියාත්මක නොවන වැවක් දැක ගත හැකි ය. මෙහි වර්තමාන උපයෝගීතාව පිළිබඳ සැලකීමේදී කිසිදු කෘෂිකාර්මික කටයුත්තකට එහි ජලය ලබා ගැනීමට හැකියාවක් නොමැති බව පිහිටීම අධ්‍යයනයේ දී අවබෝධකර ගැනීමට හැකි විය. මෙම ජලාශය නිරන්තරයෙන් ජලයෙන් පිරීමට සලස්වා පාංශු ස්ථර ජල සංතෘප්තව තැබීමෙන් දිය අගලෙහි ජලය බැස නොයෑමට කටයුතු කරන්නට ඇති බව උපකල්පනය කළ හැකි ය.

මෙම පර්යේෂණයේ දී පර්යේෂණ ගැටළුව ලෙස යාපහුව ආරාමික සංකීර්ණය ආශ්‍රිත භූ භෞතික තත්වය පිට දිය අගල නිර්මාණය කිරීම සඳහා උපයෝගී වී ඇත්තේ කෙසේද? යන්න පිළිබඳව කටයුතු යොදන අතර උප පර්යේෂණ ගැටළු ලෙස,

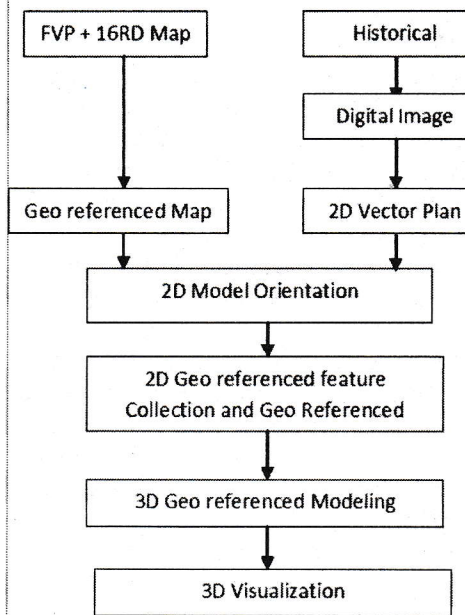
- තදාසන්න වාරි පද්ධතිය හා පිට දිය අගල අතර පවතින සබඳතාව කුමක්ද?
- එම සබඳතාව ඇති කර ගැනීමට යොදා ගෙන ඇති අතීත තාක්ෂණික උපක්‍රම මොනවාද?

යන්න පිළිබඳව අවධානය යොමු කර ඇත.

යාපහුව පිට දිය අගලේ නිර්මාණ තාක්ෂණය, එහි ක්‍රියාකාරීත්වය සහ ඒ සඳහා භූමි උපයෝගීතාව යොදා ගත් ආකාරය පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීම සඳහා යොදා ගන්නා ක්‍රමවේදය වන්නේ භූගෝලීය තොරතුරු පද්ධතියේ (Geographical Information System) එක් විශ්ලේෂණ ක්‍රමවේදයක් වන ත්‍රිමාන ආකෘති විශ්ලේෂණ (3D Analysis) ක්‍රමවේදය යි. මෙයට අමතරව යාපහුව ව්‍යාපෘතිය මගින් මෙතෙක් පිට දිය අගලේ සිදු කර ඇති කැණීම් මාලාවේ දත්ත ද මේ සඳහා උපයෝගී කර ගැනීමට අදහස් කර ඇත.

උත්ත පර්යේෂණ ක්‍රමවේදයන්ට අනුකූලව මෙම පර්යේෂණයට අදාළ දත්ත රැස් කිරීම, දත්ත සංස්ලේෂණය, දත්ත විශ්ලේෂණය සහ අර්ථ නිරූපණය යන ක්‍රමවේදයන් සිදු කිරීමට අදහස් කර ඇත.

භූගෝලීය තොරතුරු පද්ධතියේ (Geographical Information System) එක් විශ්ලේෂණ ක්‍රමවේදයක් වන ත්‍රිමාන ආකෘති විශ්ලේෂණ (3D Analysis) ක්‍රමවේදය යොදා ගැනීමේ දී පහත දැක්වෙන ක්‍රමවේදයන් අනුගමනය කිරීම සිදු කරනු ලබයි.

ඉහතින් දක්වා ඇති ක්‍රමවේදයන් ඔස්සේ යාපහුව පිට දිය අගලේ නිර්මාණ තාක්ෂණය, එහි ක්‍රියාකාරීත්වය සහ ඒ සඳහා භූමි උපයෝගීතාව යොදා ගත් ආකාරය පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීම මෙම පර්යේෂණ පත්‍රිකාවෙන් සිදු කිරීමට අදහස් කර ඇත.